

075. Derde Groot Nederlands Dictee van het Davidsfonds (auteur: Aurel Sercu)

Nationale finale: Van een dicteekater gesproken...

Toen de dicteemanie nog maar pas om zich heen greep, trok ik ooit met hooggespannen verwachtingen als een naïeveling naar zo'n media-evenement. Een akkefietje, dacht ik. In mijn vooroorlogse dorpsschooltje was ik volgens meester Pol toentertijd immers een crack geweest in schoonschrift. Fier als een gieter ben ik erop afgegaan. Maar ook in een andere zin ben ik er afgegaan. Als een andere gieter weliswaar... Dat farcicale gebeuren werd inderdaad een ontgoochelend fiasco. Pardon, een desillusionerend echec.

Het onthaal was al meteen een koude douche en nogal gênant. Mijn mededingers bleken gedrild als manegepaarden in een linguïstisch carrousel en spreidden een bagage tentoon waarbij ik me haast het pleuris schrok. Niet gespeend van enig carrièrisme zwierden ze als onversaagde trapezeartisten huizenhoog van de ene orthografische valkuil naar de andere grammaticale wolvenklem, maakten daarbij hallucinante syntactische salto mortales en hadden het tussendoor quasinonchalant over polyïnterpretabele connotaties. Allemaal dingen die mijn simpele verstand te boven gingen. Ik móést me wel van den domme houden: ik was er zelf een.

Het was er overigens een gekakel vanjewelste. Alleen enkele rari nantes zaten sfinxachtig te mediteren of stonden complotterend te konkelfoezen. Wat een maffiose toestanden! Als een meute sadomasochistische middeleeuwse flagellanten passeerden ze zelfkastijdend de revue. Trillend als een espenblad moest ik perplex aanhoren hoe al die taalvirtuozen met veel poeha opschepten over hun bravourestukken.

Eentje had er naar verluidt zelfs in zijn land het hazenpad gekozen om als dappere Belg deel te kunnen nemen aan een dictee in 's-Gravenhage. Voor anderen waren germanistiek, klassiek en potjeslatijn al lang niet meer voldoende. Ze zochten hun jolijt in het quizzen of in de eindeloze decimalen van een of ander ludolfiaans getal. Wat een 'pi-neuten'!... En ik die een congenitale afkeer heb van integraal- en infinitesimaalrekening. Nee, onder die parvenuachtige cliënteel tref je geen ordinaire hobbyisten meer aan.

Als een ongewenste pottenkijker stond ik erbij als Piet Snot, woordeloos en sprakeloos, en voelde me tussen al die goliaths als David zonder zijn katapult. Of was het een slinger? Je moest wel van lotje getikt zijn om je in deze kamikazeactie te riskeren.

Ik ging verbouwereerd zitten, nog in de idiote waan een blitzstart te nemen. Maar dat werd me niet gegund, want ik werd bestookt met een foeilelijk on-Nederlands koeterwaals, waarbij de schaarse haren mij te berge rezen. Het leidmotief in mijn maidendictee bleek een missverkiezing. Ik verwachtte gewoon mooie meisjes, van die snoezepoezen, of uit een of ander majorettekorps, maar dat werden uiteraard van die sybaritische hoezenpoezen met gazelleogen en wespentailles, in gedecolleteerde sexy body'tjes, en van die Madonna-achtige schepsels. Je weet wel, zoals die met haar avant-gardistische trechterbeha, jarretelgordel en naar het schijnt ook enig sexappeal, en die onlangs zowat gecanoniseerd werd in een musical. Don't cry for me: ik had beter moeten weten...

Natuurlijk sloeg ik aan het panikeren, en ik begon te zwalpen als een renner in de koninginnenrit van de Ronde van Frankrijk die krom zit van de diarreekrampen omdat hij abusievelijk een dosis laxatieven genomen heeft in plaats van zijn amfetamincocktail, en die snakt naar een Imodium en een duwtje tegen zijn bips. Van meet af aan lag ik al op apegapen.

Tweedenaamvals-s'en werden mij meedogenloos in de maag gesplitst. En dat zonder katheter. Liggende, gedachte- en andere strepen, aaneen- en vaneenschrijven, het bleken achteraf, reeds tijdens de entr'acte, allemaal valstrikken waar ik moeiteloos ingetuind was. En typefouten als excuus invoeren kan in zo'n dictee helaas niet. Luidop ach en wee roepen al evenmin. En daar had ik reden toe, want acroniemen, eponiemen, antoniemen en hyponiemen werden als bastaardmonsters en afgrijselijke chimaera's op mij losgelaten. Dat ze mij zonder veel complimenten en zonder boe of bah zouden sjezen was een feit.

Moest die affreuze kakofonie overigens echt doorgaan voor Standaardnederlands? Het leek me eerder maçonniek jargon. Was dat wel mijn moerstaal? Het klonk als sirenegeloei in mijn slakkenhuis. Iemand met gallo- en anglofobie die overspoeld wordt met al die niet-autochtone import, zal trouwens niet veel hebben aan zijn schoolfrans en dito Engels.

Frasen die een normaal mens niet uit zijn strotten- en ik zeker niet in mijn punthoofd kan persen, werden op mij afgevuurd als dumdkogels door een vuurpeloton. Ik heb als kind nog geknikkerd, gejojood en de hoelahoep gehanteerd, en later zelfs nog gekanood en gevolleybald, maar natuurlijk grijpt zo'n dicteeknutselaar liever naar frisbeeënde of rugbyende jochies. Een partijtje straatvoetbal is helemáál uit den boze: dat wordt gegarandeerd alpineskiën of een Hawaïaanse triatlon.

Zomaar een zeiler die wat met zijn bootje ronddobbert en geplaagd wordt door een oostnoordoostenwindje? Helemaal passé! Dat wordt nu een bijdetijdse yuppie die met zijn jacht of zijn catamaran op odyssee trekt en onderweg op moet tornen tegen een taifoen of een anticyclonaal tempeest! Ware het nog het oerdegelijke Friese skûtsjesilen geweest, ik had me ermee kunnen verzoenen.

Een ziek kanariepietje wordt natuurlijk gepromoveerd tot een kaketoe uit Zuid- of Centraal-Amerika die aan pseudovogelpest lijdt. Je zou er zowaar myxomatose van krijgen. Waarom geen cholera-epidemie onder de Antarctische pinguïns, of een salmonella-infectie bij Guinese biggetjes of Australische wallaby's? Nog een geluk dat die springhazen van bij onze antipoden rasechte zoogdieren zijn, anders zat ik nog met een kangoeroe-ei!

En is een koppel Vlaams-Brabantse boerenpaarden echt minderwaardig aan dat mallotige zee-eendenpaartje? Waarom laat men niet een simpele huisarts gewoon even een terloopse blik werpen op iemands amandelen? Moet het per se een uroloog worden die als een pietje-precies pietepouterig een urethra scrutineert of een gastro-enteroloog die een maag-darmkanaal onder de chirurgische loep neemt? Wat is er verkeerd aan een griepje of aan rodehond? Nu, zolang ze me maar de ziekte van Alzheimer of die van Creutzfeldt-Jakob besparen...

En het houdt niet op. Een oorlel met een gaatje is natuurlijk gepiercet, enkele autootjes op een rij worden meteen file-ellende, en een windje wordt een sirocco. En waarmee houdt een kynoloog zich bezig? Natuurlijk niet met gewone hazewinden, maar met boxers, chihuahua's, dobermannpinchers en heel de reutemeteut, puppy's inclusief. En als die een ziekte hebben, dan is het niet simpelweg schurft, maar scabiës, en als het even kan ook een stevige heupdysplasie.

Dat nonsensicale gezwets zou een mens in de gordijnen jagen, en hem neurastheniek of zelfs manisch-depressief maken. Erbovenop komen is iets waar je weken voor nodig hebt. En het ergste is dat er voor zo'n hondsbrutale ontmaagding geen morning-afterpil bestaat! Een gewone dosis acetylsalicylzuur, dat doordeweekse aspirientje, volstaat zeker niet om zo'n stresssituatie ongetraumatiseerd te overleven. Geen wonder dat mijn hekel sindsdien zo rabiaat en weerbarstig is als een ongeconditioneerde kniepeesreflex. Mijn minderwaardigheidscomplex is overigens stilaan op weg een idee-fixe te worden.

Nog een paar voorbeelden? Ik hou zo van gewone Vlaamse hutspot met boerenkool of savooiekool, en ook van een kommetje smeùige chocomousse, maar wat ze je in zo'n dictee in de strot rammen is Spaanse paella, Hongaarse goulash en Deens smörrebröd welteverstaan. Een simpel krakkemikkig gebouwtje in een nabijgelegen land? Vergeet het maar! Dat wordt een druidentempel of een ziggoerat uit een antediluviale beschaving in Thracië of ergens in Verweggistan. Een wichelroedeloper wordt een radiësthesist, en een wandeling in de Vlaamse Ardennen een oriëntatieloop in de Apennijnen. En weet je wat een geordende tekst wordt? Een gelay-oute! Asjemenou!

Wat is er in godsnaam zo verkeerd aan onze eigen karamellenverzen dat ze moeten wijken voor die haiku's uit het land van de rijzende zon? Is het nog niet genoeg dat die lilliputters van bonsais onze contreien teisteren? Het zou me overigens echt niet verbazen als die Tongerse dodecaëder, die iemand met zin voor public relations enige tijd geleden zagezegd ontvreemdde, vroeg of laat de kop opsteekt.

De klerelijer die dictees ineensteekt, mogen ze voor mijn part met al zijn aberraties naar de ratsmodee wensen, zelfs stante pede colloqueren of in eenzame opsluiting laten creperen in een bagno. Zo'n mierenneuker, stoethaspel en scheefgezakt parallellepipedum verdient niet beter dan gegrild of zelfs gebarbecued te worden. Waarom hem niet bestoken met een lading elektroshocks? Zolang ze die oelewapper maar niet klonen!

Is het niet godgeklaagd dat een of andere schoolmeester van Bachten de Kupe of van ik-weet-niet-waar zich zomaar het recht kan toe-eigenen de mensen zo te koeioneren? Ben ik dan echt zo'n querulant en zo'n criticaster? Zijn er dan geen andere malcontenten? En te bedenken dat de goegemeente dat allemaal slikt! Ben ik het dan jandorie die verondersteld wordt de lont in het kruitvat te werpen?

De enige manier om aan zo'n foltering te ontsnappen is zelf zo'n wangedrocht ineenflansen, wegduiken in het anonimaat, en dan toekijken hoe de coryfeeën hopelijk zelf afgaan als gieters, liefst met choquante dt-fouten. Ondertussen heeft mijn vocabularium wel wat meer cachet gekregen, vind je niet? Ja, misschien steek ik ooit wel zelf zo'n gewrocht ineen! Over een dicteekater bijvoorbeeld...